

۱۴

شگردهای عبور از اضافه وزن

پس از میانسالی

۱۶

قصه پرغصه

ته لنجی ها

۱۵

کاری که کرونا

با حواس پنجگانه می کند

سه شنبه ۴ آبان ۱۴۰۰ شماره ۶۲۲

زندگی

۱۳
جامعه

info@jamejamdaily.ir

روابط عمومی: ۰۲۳۰۴۴۴۴

#ترافیک-راه حل

لباف نژاد از تهران:

با پایان دورکاری ادارات، خیابان ها بسیار شلوغ شده و ترافیک صبحگاهی و عصرگاهی به اوج خود رسیده است. به نظر می رسد پلیس راهنمایی و رانندگی برای رفع این مشکل باید راهی بیابد.

#توسعه- حمل و نقل

ویسی از تهران:

بهترین راه حل برای کاهش ترافیک این روزها و مبارزه با آلودگی هوا، توسعه حمل و نقل عمومی ارزان قیمت است که امیدوارم در دستور کار شهرداری تهران قرار گیرد.

#روشنایی- گلستان

لواسانی از تهران:

روشنایی خیابان پیروزی در گلستان شمالی بسیار کم است و بیشتر اوقات این خیابان تاریک است و بستر مناسبی برای دزدی و زورگیری شده است.

#تاریکی- بوستان

شجاعی از تهران:

روشنایی پارک بزرگراه دوران در اتوبان پاسینی بسیار کم است و با توجه به حضور شهروندان به همراه خانواده هایشان در این پارک، امیدوارم هر چه زودتر فکری به حال آن بشود.

#رستوران- دربند

قاسمی از تهران:

بعضی از رستوران های منطقه تفریحی دربند مواد غذایی کهنه و مانده به مشتریان می دهند که اغلب اوقات نیز خوب از آنها مراقبت نمی شود. امیدوارم نظارت بیشتری بر این رستوران ها اعمال شود.

#برداشت- پول

پلائی از اصفهان:

با توجه به کاهش ارزش پول ملی و تورم دنباله دار بهتر نیست سقف انتقال و برداشت پول از همراه بانک ها و خودپردازها افزایش یابد؟

#آسفالت- اتوبان

زمانی از تهران:

بابت آسفالت و تعمیر اتوبان امام علی (ع) از شهرداری منطقه کمال تشکر و قدردانی را دارم و امیدوارم نقاط کوچکی که هنوز خراب است هرچه زودتر تعمیر شود.

مکان- ورزشی

آزادی از تهران:

منطقه ۱۶ تهران خالی از فضای بازی و امکانات ورزشی و تفریحی برای کودکان و نوجوانان است. این در حالی است که از بوستان ولایت هیچ استفاده درستی نمی شود و زمین های این بوستان در حال بایر شدن است.

میثم اسماعیلی

جامعه

از پیامدهای اجرا نشدن سیاست های فرزندآوری بسیار گفته شده، این که جمعیت ایران با سرعتی شگفت به سمت سالمندی می رود، این که کودکان آینده کودکانی تنها و افسرده خواهند بود و این که پیامدهای این رویه محدود به اقتصاد پیر نمی ماند و اثرات منفی آن در حوزه های امنیتی، سلامت و اجتماعی نمودی بسیار خواهد داشت. فرصتی برای جبران غفلت در این حوزه وجود ندارد، آن طور که کارشناسان می گویند اگر خوشبینانه به این موضوع نگاه کنیم فقط هشت سال فرصت داریم تا از تنها پنجره جمعیتی باقی مانده استفاده کنیم و نرخ باروری را در جامعه ایران بالا ببریم.

سال هاست که این نرخ در حال کاهش است و تازه ترین آمارها حکایت از این دارد که در حال حاضر نرخ باروری در ایران ۱/۶ فرزند به ازای هر زن است. این در حالی است که پیمایش ملی خانواده که سال ۹۷ برگزار شده نشان می دهد هنوز جامعه ایرانی جامعه ای فرزندخواه و خانواده دوست است، نتایج این پیمایش نشان

همسویی های پیش آمده در سپهر سیاسی ایران می تواند در این حوزه کمک کننده باشد.

لایزال دست رفتن این فرصت ها چه بوده؟

یکی این که عمق این ابربحران برای مدیران، مسئولان، نخبگان و حتی رسانه های ما متأسفانه ملموس نشده بود. این در حالی است که در این رابطه رهبر انقلاب این طور تعبیر کردند که «بدن انسان می لرزد» در حالی که هیچ رسانه و مدیری را ندیدیم به نوعی بدنش از اثرات این موضوع بلرزدا متأسفانه مسئولان در حوزه جمعیت هنوز متوجه عمق فاجعه و بحران کهنسالی – که در سال های آینده با آن مواجه خواهیم شد- نشده اند و این ابربحرانی است که در ۱۵ سال آینده امکان رهایی از آن وجود ندارد، به طوری که به یکی از خطرناک ترین حوادث موجود در تاریخ کشور تبدیل خواهد شد، به همین دلیل به آن چاله جمعیتی می گویم، زیراپس از ۳۰ سال این شیب را طی کرده ایم.

مثال ها همه در رابطه با کشورهایی است که نرخ باروری بالاتری از ما دارند اما بحران سالمندی موضوعی مختص مانیست و بسیاری از کشورهای اروپایی هم درگیر آن هستند. آنها چه کرده اند که ما نمی کنیم؟

اروپایی ها ابتدا توسعه پیدا کردند، بعد جمعیت آنها به سمت افزایش تعداد افراد میانسال پیش رفت ولی ما قبل از توسعه یافتگی با این بحران مواجه شده و ناچار می شویم مدارس را به خانه سالمندان تبدیل کنیم. ضمن این که هزینه های افراد

رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده در گفت وگو با جام جم:

نقشه راه عبور از ابربحران جمعیت

پیش بینی می شود جمعیت ایران تا سال ۱۴۱۵ به بیش از ۵۵ میلیون نفر برسد

می دهد ۱۸ درصد زوجین به تک فرزندی تمایل دارند، نزدیک به ۶۰ درصد زوجین تمایل به دو فرزندی دارند و بیش از ۲۱ درصد زوجین به داشتن سه فرزند یا بیشتر تمایلند و با این اوصاف میل فرزند خواهی بین ۲/۸ تا ۳ فرزند است، در حالی که نرخ باروری فقط ۱/۶ فرزند است. این فاصله معنادار درست آن چیزی است که کارشناسان به آن سیاست های جمعیتی می گویند، نکته ای که رهبر انقلاب بارها به آن پرداخته اند و البته که دولت پیشین هم هیچ توجهی به اجرای این سیاست ها نداشته است. حالا اما بسیاری باور دارند دولت سیزدهم می تواند غفلت های گذشته را در این حوزه جبران کند که چاره ای جز این هم وجود ندارد. مجلس یازدهم از ابتدای سرکارآمدنش طرحی درباره این موضوع مصوب کرد و وعده تشکیل فراکسیون جمعیت داد تا به نوعی ریل گذاری اجرایی سیاست های جمعیتی را مهیا کند. طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده آن چیزی است که امیرحسین بانکی پور، رئیس کمیسیون مشترک این طرح معتقد است با اجرایی شدن آن مسیر رسیدن به اهداف مورد اشاره اسناد بالادستی را مهیا می کند. مهمی که سعی کردیم در این گفت وگو با او درباره اش حرف بزنیم.

وجود همان قانون تسهیل ازدواج مراقبت کردیم از این که این قانون به سرنوشت آن دچار نشود. از سوی دیگر شاهد این هستیم که دولت تازه نفس و معتقدی بر سر کار آمده و باوری که در بدنه دولت است ما را امیدوار می کند این کار را به نتیجه برساند.

موضوعی که در رابطه با خلا قانونی گفتید درست اما به نظر شما فرهنگ سازی با حل مشکلات اقتصادی و معیشت از راه قانون گذاری می گذرد؟

طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده دارای ۷۴ ماده بوده که بیشتر آنها به حمایت از معیشت خانواده ها اشاره دارد. ببینید! بیشتر مطالعات نشان می دهد عوامل فردی، اجتماعی و اقتصادی در فرزندآوری تأثیر داشته است. نوشتن قانون گام اول است اما بعد از قانون قدرتی برای نظارت درست بر اجرایی شدن این قانون ها در اولویت ماست. در این طرح بودجه های خوبی برای حمایت از بارداری و زایمان، اعطای وام تولد فرزند، تسهیلات معیشتی و رفاهی، افزایش وام خرید، افزایش حقوق به نسبت تعداد اعضای خانواده در کارمندان، تسهیلات آموزشی برای زنان باردار و زنان دارای فرزند کوچک و دورکاری برای خانم های کارمند برای حمایت از خانواده ها در نظر گرفته شده است.

در خصوص فرهنگ سازی پیرامون این موضوع چه؟ به نظر می رسد تصور غالب خانواده ها اولویت دادن به وضعیت رفاهی فرزندان شان باشد، حتی اگر این موضوع صحت نداشته باشد هم به نوعی به یک باور اعتقاد عمومی درآمده است. این قانون چه کمکی به شکستن این کلیشه به ظاهر اشتباه می کند؟

نکته اول این که تاکنون پارادایم حاکم بر کشور تعدیل جمعیت بوده است، هم

کهنسال چند برابر بیشتر از جمعیت جوان کشور بوده، آن هم در شرایطی که در پرداخت حقوق بازنشستگان از هم اکنون دچار مشکل شده ایم. از سوی دیگر اروپایی ها در پی مهاجرت پذیری، مشکل نبود نیروی کار جوان را برای خود حل کرده اند اما فرهنگ ما این اجازه را نمی دهد از کشورهای مختلف با گرایش های متفاوت مهاجر بپذیریم؛ بنابراین مادر آینده کاهش نیروی کار جوان مواجه خواهیم شد.

دیگر موضوع مؤثر در این غفلت نداشتن قانون در این حوزه بود، وقتی قانونی پیرو موضوعی نباشد آن موضوع تنها یک «باید و نباید» کلی است. دودوره در مجلس شورای اسلامی پیرامون این موضوع بحث شد اما قانونی تصویب نشد اما اسفند سال گذشته در این مجلس قانونی در این زمینه تصویب شد و در شش ماه گذشته از شورای محترم نگرهان پیگیر این موضوع هستیم که قرار است هفته آینده آن را ابلاغ کند.

همه مواد قانونی از سوی شورای نگهبان پذیرفته شده است؟

جز چند مورد تمامی مواد پذیرفته شده است و همان چند مورد هم قرار است اصلاح شود. باین حساب ما خلا قانونی پیرو این موضوع را رفع کردیم.

مپیش از این هم قوانینی در ارتباط با این موضوع داشتیم، هر چند نه مستقیم در ارتباط با این موضوع اما به عنوان مثال قانون تسهیل ازدواج یا وجود تصویب آن نزدیک به ۱۵ سال است به دلایلی همچون مشخص نبودن منابع مالی آن اجرایی نشده است. بنابراین چقدر معتقدید با قانون گذاری این موضوع حل می شود؟

در این قانون ضمانت اجرایی خیلی محکم دیده شده و منابع مالی آن خیلی دقیق استحصال شده است. اتفاقاً توجه به تجربه

یادداشت: صالح قاسمی پژوهشگر حوزه جمعیت

خطر تله ناباروری

میزان نرخ باروری در کشور در حال حاضر ۱/۶ فرزند به ازای هر زن است، یعنی پایین ترین نرخ در میان کشورهای غرب آسیا. چندین سال است که نرخ باروری در همین حدود است. وقتی در یک بازه زمانی ۱۰ ساله نرخ باروری کشوری به ۱/۵ فرزند به ازای هر زن چسبندگی پیدا می کند آن کشور از مرحله بحران جمعیتی به وضعیت ابربحران وارد می شود، چرا که دیگر امکان رسیدن به نرخ بالای دو فرزند برای کشوری که بیش از یک دهه نرخ پایین تری داشته امری محال به نظر می رسد. به این موضوع تله ناباروری می گویند و فاصله ایران با تله ناباروری بسیار کم است. همه اینها در حالی است که بدانیم هنوز جامعه ایرانی جامعه ای فرزندخواه و خانواده دوست است و دولت سیزدهم باید از این میل فرزند خواهی زوجین ایرانی برای قرار گرفتن از تله باروری استفاده کند. حدود ۶۰ درصد پاسخ دهندگان در پیمایش ملی خانوادگی سال ۱۳۹۷ تمایل دارند که سه فرزند یا بیشتر داشته باشند. به این معنا که میل فرزند خواهی در ایران بین ۲/۸ تا ۳ فرزند است. این در حالی است که در حال حاضر نرخ باروری در ایران ۱/۶ فرزند است! ما برای استفاده مفید از پنجره جمعیت تنها هشت تا ۱۰ سال فرصت داریم. هر اعضای محترم شورای نگهبان و هم نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی باید توجه داشته باشند که در مساله جمعیت فاکتور زمان بسیار مهم و تعیین کننده است. اگر ما هشت سال آینده را که آخرین فرصت های مفید باقیمانده ما در پنجره جمعیت است از دست بدهیم در تله ناباروری گرفتار می شویم و دیگر امکان اصلاح ساختارهای جمعیتی را نخواهیم داشت. متأسفانه در حال حاضر جمعیت کشور متولی ای ندارد و رئیس جمهور باید عاجلانه یک مشاور عالی جمعیتی انتخاب کند و آن ستاد عالی جمعیت که در طرح جوانی جمعیت قید شده تشکیل و سپس باید با کار علمی و تخصصی، مهم ترین اولویتهای برای تغییر ساختارها طراحی شود. به برکت متولدان سال های دهه ۶۰، زیرساخت های لازم در حوزه های بهداشتی، درمانی، تحصیلی، شغلی، دانشگاهی و مسکن در حد قابل قبولی افزایش پیدا کرده است. به همین دلیل چند سالی است در برخی حوزه ها مثل ظرفیت زایشگاه ها، متخصصان اطفال، مهدها، پیش دبستانی ها، مدارس ابتدایی و حتی کرسی های دانشگاهی با ظرفیت خالی و اضافی روبه روبرو شده ایم و در سال های آتی این ظرفیت های اضافی و بلااستفاده در تمام زیرساخت ها بیشتر هم خواهد بود. از همین رو می توان قویا باور داشت فرزندانی که بعد از این متولد می شوند، آتیهای قرین بارفاه و برخورداری های اجتماعی خواهند داشت؛ برخورداری هایی که مرهون زیرساخت های برآمده از نسل مبارک مولود دهه ۶۰ است اما آنچه نسل آتی را به طور جدی آزرد و و افسرده خواهد ساخت، تنهایی مفرطی است که به واسطه فقدان خواهر و برادر و بستگان نزدیک گریبانگیر فرزندان آینده خواهد بود. ^۱